

ΤΟ ΑΠΡΟΣΒΑΤΟ

.....

Το μυαλό πρέπει να είναι ένα μυαλό που ψάχνει, ένα μυαλό που ψάχνει τα λάθη, τα λάθη τής ανθρωπότητας, ένα μυαλό που ψάχνει την αποτυχία. Το ανθρώπινο μυαλό είναι τότε μόνο πραγματικά ανθρώπινο μυαλό όταν ψάχνει τα λάθη τής ανθρωπότητας. Το ανθρώπινο μυαλό δεν είναι ανθρώπινο μυαλό όταν δεν ψάχνει τα λάθη τής ανθρωπότητας, είτε ο Ρέγκερ.

ΤΟΜΑΣ ΜΠΕΡΝΧΑΡΝΤ, *Παλιοί Δάσκαλοι*

Σε άλλο κείμενό μου, γραμμένο προ καιρού στην γαλλική υπό τον τίτλο “L’ inabordable”, είχα θίξει το θέμα που, με την σειρά του, τώρα, λέει και ο ελληνικός τού παρόντος κειμένου.

Υπάρχει ωστόσο μία διαφορά, καθοριστικής όμως σημασίας, ανάμεσά τους, κι αυτή είναι ότι το κείμενο εκείνο έθετε το απρόσιτο ως κατακλείδα μιάς στάσης στοχασμού ή μιάς διαδικασίας αναζήτησης και προβληματισμού · σήμερα – και η λέξη «σήμερα» έχει εξίσου καθοριστική σημασία για όσα θα διαβαστούν παρακάτω – το απρόσιτο, ή απρόσβατο, όπως το ονομάζω στην προκειμένη περίπτωση, τοποθετείται, ευθύς εξ αρχής, στην αφετηρία τού κειμένου που ακολουθεί, ως προϋπόθεση διερώτησης πάνω στα ζητήματα που έθεσε, πριν από σχεδόν πενήντα χρόνια και μέσα στο πλαίσιο τής εποχής του και των συγκυριών της, στο δοκίμιο του «Φύση, Ανθρωπισμός, Τραγωδία» ο Αλαίν Ρομπ-Γκριγιέ.

Η Φύση, ο Ανθρωπισμός, η Τραγωδία. Και το Σήμερα.

Αυτό το Σήμερα, υπό την σκιά τού οποίου αρχίζω να γράφω το παρόν κείμενο, είναι ένα σήμερα που θα το ονόμαζα «επαληθευμένα και πέραν πάσης αμφιβολίας δυσοίωνο» : είναι η 5^η Απριλίου 2011 και μόνο λίγες μέρες μάς χωρίζουν από την 11^η Μαρτίου όπου ενέσκηψε η ισχυρότατη σεισμική δόνηση των 9 ρίχτερ και το συνακόλουθο τσουνάμι που έπληξαν την Ιαπωνία, προκαλώντας, εκτός από τεράστιο αριθμό θυμάτων και άκρως εκτεταμένες καταστροφές στην περιοχή, εξίσου, αν όχι μεγαλύτερες, μάλλον ανεπανόρθωτες, ζημιές στο πυρηνικό εργοστάσιο με τους έξι αντιδραστήρες τής Φουκουσίμα, με συνέπειες σε παγκόσμιο επίπεδο.

Δεν θα υπεισέλθω σε περαιτέρω άμεσες αναφορές στο ίδιο το γεγονός, ούτε θα επανέλθω ρητώς σε αυτό σχολιάζοντάς το, θα το κρατήσω όμως στο επίπεδο τής απόλυτης συγχρονίας του με την λέξη τού τίτλου τον οποίο έδωσα στο κείμενό μου.

Και πριν προχωρήσω, κάτι που το θεωρώ αναγκαία διευκρινιστική προϋπόθεση όσων θ' ακολουθήσουν, κρίνοντας άκρως απαραίτητο να το επισημάνω :

Οι καιροί που ζούμε έχουν φτάσει οριστικά και σταθερά στο σημείο τού Αμείλικτου, δηλαδή εκείνου που θέτει το ίδιο πλέον τους δικούς του ιστορικούς όρους, μην επιτρέποντας καμία απολύτως παρέκκλιση απ' αυτό και την αδήριτη αναγκαιότητά του. Αυτό σημαίνει, μεταξύ πολλών άλλων αλλά κυρίως, ότι πλέον όλα όσα λέγονται και γίνονται, θα έχουν την διάσταση της ανυποχώρητης ωμότητας, με άλλα λόγια : θα λέγεται και θα γίνεται ό,τι και όπως δεν έχει ειπωθεί και γίνει ποτέ πριν, χωρίς εξιδανικεύσεις και ωραιοποιήσεις, χωρίς ημίμετρα και παραχωρήσεις, τολμώντας την κίνηση που δηλώνει πως ό,τι θεωρήθηκε μέχρι τώρα απαράδεκτο, είναι καιρός, χωρίς καμία αναβολή, να αντιμετωπισθεί ισάξια με το παραδεκτό. Η τόλμη αυτή και το άλμα που θα επιτελέσει θα θίξει με τέτοιο τρόπο όλα τα ζητήματα, κυρίως τα ζητήματα της ζωής, ώστε το ανθρώπινο θα εκτεθεί και θα δοκιμαστεί όπως δεν έχει εκτεθεί και δοκιμαστεί ποτέ άλλοτε, με μία ευθύτητα και μία ευθυβολία οι οποίες θα πλήξουν την αλήθεια τού ανθρώπου στην καρδιά της και θα επιφέρουν ως συνέπεια το να περάσει ο άνθρωπος, θέλοντας και μη, αφού κανείς δεν τον ρωτάει πλέον, στην περιοχή τού απρόσβατου, την περιοχή δηλαδή τού έως τώρα ανείπωτου και άθικτου. Ετσι, η περιοχή του απρόσβατου γίνεται αναπόδραστα προσβάσιμη χάρις στην άνευ όρων προσπάθεια που θα καταβληθεί στο να προσβληθεί ό,τι ήταν μέχρι τώρα περιχαρακωμένο και προστατευμένο από ένα τεράστιο και οικουμενικό σύστημα ερμηνειών και πεποιθήσεων οι οποίες δεν επέτρεψαν, στο όνομα είτε τού ανθρωπισμού είτε τού δόγματος, ιδεολογικού, θεολογικού και άλλου, είτε και των δύο σε εντελή αλληλοϋποστήριξη και αλληλοδιαιώνιση, την πρόσβαση τής γλώσσας, τής σκέψης και της πράξης εκεί όπου εδράζεται το απρόσβλητο και το απαγορευμένο, δηλαδή το θεοποιημένο ή το εξιδανικευμένο. Τώρα, έχει έρθει η στιγμή να πληγεί το θεοποιημένο και το εξιδανικευμένο προκειμένου να αποκαλύψουν τον πραγματικό τους χαρακτήρα.

Λοιπόν : η Φύση, ο Ανθρωπισμός, η Τραγωδία. Και το Απρόσβατο.

Από την στιγμή που το τοποθετώ στην αφετηρία τής διερώτησης, και μάλιστα με την έννοια τής προϋπόθεσης, νομίζω πως είναι αναγκαίο να δώσω μία πιο σαφή περιγραφή τού χαρακτήρα που αποδίδω στο απρόσβατο. Συμπληρώνοντας όσα είπα πιο πάνω, το απρόσβατο, στην περίπτωση αυτή, έχει την σημασία εκείνου που αποτελεί αντικείμενο επιβεβλημένης, θεσμοποιημένης και εντέλει εσωτερικευμένης άρνησης, άρνησης να αντιμετωπιστεί και ακόμη λιγότερο να γίνει αποδεκτό. Με άλλα λόγια : το απρόσβατο, εδώ, είναι ό,τι ο άνθρωπος αρνείται να δει στον ίδιο τον εαυτό του · είναι, συνεπώς κάτι που αφορά θεμελιωδώς και ευθέως την ανθρώπινη φύση και ταυτόχρονα τον τρόπο με τον οποίο ο άνθρωπος την διαχειρίζεται. Αυτό, πιστεύω, σημαίνει ότι, ο άνθρωπος, εξαιτίας μακροσκελούς και μακροχρόνιας αλληλουχίας από λόγους, έχει μία συνειδητά ελλιπή γνώση τού τι είναι όντως, κι αυτήν την ελλιπή γνώση την διατηρεί εσκεμμένα ως αποτρεπτικό μηχανισμό προκειμένου αυτός να τον

προφυλάσσει με το να τον κρύβει από όσα και με το να του κρύβει όσα αυτός ο μηχανισμός δεν επιτρέπει να εμφανιστούν στο γνωστικό του πεδίο.

Μ' αυτό δεν εννοώ μόνο την επιστημονική γνώση, αν και αυτή, με τους κλάδους εκείνου που αποκαλείται «Επιστήμες του Ανθρώπου», έχει μέγα μέρος της ευθύνης για το υπό συζήτηση θέμα, όπως τεράστιο μέρος ευθύνης έχει κι αυτό που ονομάστηκε «Ανθρωπισμός» και το οποίο συνέβαλε κατ' εξοχήν και σε ανυπολόγιστο βαθμό στο να διαμορφωθεί η παρούσα αν και όχι νέα κατάσταση μέσα στην οποία ζούμε.

Για να μην μακρηγορήσω και για να περάσω κατ' ευθείαν σ' αυτό που θέλω να διατυπώσω, θα πω αμέσως ότι ο τρόπος με τον οποίο διδάχτηκε ο άνθρωπος να αντιμετωπίζει την φύση του, και ο τρόπος αυτός συνοψίζεται τόσο στις Επιστήμες του Ανθρώπου όσο και στον Ανθρωπισμό ως κοσμοαντίληψη και σε ό,τι έχει ξεκινήσει με αυτόν και απ' αυτόν σε όλους τους τομείς της πολιτικής, κοινωνικής και προσωπικής ζωής, συμπεριλαμβανομένων και όλων των πλευρών της παραδοσιακής θεωρίας, τόσο θεολογικής όσο και αμιγώς πρακτικής, αυτός ο τρόπος έκανε τον άνθρωπο να μην θέλει και να μην μπορεί να δεχτεί ως ανήκον στην φύση του εκείνο που κατ' αυτόν, ή σύμφωνα με τις διδαχές που έχει αφομοιώσει, ονομάζει με την λέξη «Απάνθρωπο».

Το «Απάνθρωπο» – θα το πω κι αυτό αμέσως – σε ό,τι αφορά την ανθρώπινη φύση δεν υπάρχει – δεν είναι καθόλου καινούργιο αυτό που λέω, δεν έχει όμως επαρκώς βρει την θέση του στην εφαρμοσμένη πλευρά του ανθρώπινου βίου.

Για τον άνθρωπο, από ένα σημείο κι έπειτα, ο άνθρωπος δεν είναι άνθρωπος, και ό,τι κάνει ο άνθρωπος από αυτό το σημείο κι έπειτα δεν ανήκει στην ανθρώπινη φύση, μολονότι έχουμε πάντα να κάνουμε, με ανθρώπους, με ανθρώπινες πράξεις, με συμπεριφορές που προέρχονται και διενεργούνται από τον άνθρωπο. Το Κακό, το Τερατώδες, το Αποτρόπαιο, το μη Ανθρώπινο, είναι χαρακτηρισμοί που δίνει ο ίδιος ο άνθρωπος σε πεπραγμένα που έχουν προέλθει από ανθρώπους.

Εδώ, συμβαίνει κάτι που, κατά την γνώμη μου, εάν δεν αντιμετωπιστεί δραστικά, ολόκληρος ο ανθρώπινος πολιτισμός υφίσταται την αυτο-αναίρεσή του. Διότι, ό,τι αρνείται ο άνθρωπος ως μη ανθρώπινο ενώ είναι προϊόν δικών του ενεργειών, αποτελεί εκείνη την απροσμέτρητη περιοχή η οποία παραμένει απρόσβατη και, εξαιτίας αυτού, στερεί από τον άνθρωπο την πρόσβαση στην ολοκλήρωση της φύσης του αλλά και στην ολοκληρωμένη θέαση και βίωσή της, όσο τρομερό και οδυνηρό, ακόμη και δυσβάστακτο, και αν είναι αυτό.

Ο Ανθρωπισμός έχει δραστικά περιχαρακώσει την περιοχή του ανθρώπου την οποία αυτήν και μόνο θεωρεί προσβάσιμη, άρα μόνη άξια προσοχής και έρευνας, και την έχει, με την περιχαρακωση αυτή, αναδείξει ως την μοναδική αμιγή περιοχή της ανθρώπινης φύσης, ενώ έχει αφήσει, ως μη προσβάσιμη, έξω από την περιοχή αυτή, μία άλλη περιοχή την οποία ο άνθρωπος, μολονότι δική του, πρέπει να την θεωρεί όχι μόνο ξένη αλλά, μόλις και εντοπιστεί, εκφραστεί, αποδειχθεί, εχθρική και καταδικαστέα. Έτσι, όταν η δεύτερη αυτή περιοχή δίνει το παρόν της με πράξεις τόσο καθημερινής όσο και ιστορικής κλίμακας, τόσο προσωπικών όσο και συλλογικών διαστάσεων, κι αυτό συμβαίνει με την ίδια συχνότητα που συμβαίνουν και όσα

προέρχονται από την πρώτη περιοχή, ακόμη και τότε, παρότι τα τεκμήρια και οι μαρτυρίες περί αυτών είναι πέραν πάσης αμφισβήτησης, οι άνθρωποι, στο όνομα τού Ανθρωπισμού και των παραγώγων του, τις στηλιτεύουν και τις αποβάλουν με τρόπο που φανερώνει ότι θεωρούν πως ό,τι προέρχεται από εκείνη την δεύτερη περιοχή ανήκει αποκλειστικά και μόνο σε όσους το διέπραξαν και σε κανέναν από τους άλλους, λες και εκείνοι που το διέπραξαν δεν ήσαν άνθρωποι, δεν ανήκαν στο ανθρώπινο είδος, λες και οι μεν εκπροσωπούν την ανθρώπινη φύση ενώ οι άλλοι, καίτοι άνθρωποι κι αυτοί, δεν ανήκουν σ' αυτήν, είναι ένα είδος ξεχωριστό, αποτελούν μία ιδιαίτερη, ιδιόμορφη φύση στην οποία αποδίδεται ο χαρακτηρισμός τού «Απάνθρωπου».

Πώς και γιατί συμβαίνει αυτό; Με ποιόν τρόπο και για ποιόν λόγο διαμορφώθηκε αυτή η τομή μέσα στο ίδιο το πεδίο τού ανθρώπινου είναι ώστε όχι μόνο να γίνεται ένας καταμερισμός και διαχωρισμός σε περιοχές τού ανθρώπινου ψυχισμού αλλά αυτός ο ίδιος ο ψυχισμός να τέμνεται καθέτως ούτως ώστε η μία πλευρά του να είναι άξια αποδοχής και να ονομάζεται *ανθρώπινη*, ενώ η άλλη πλευρά του να απορρίπτεται και να ονομάζεται *απάνθρωπη*;

Θα αναπτύξω εν συντομία το εξής :

μαζί με την απόρριψη και καταδίκη της μίας πλευράς τού ανθρώπου, αποδόθηκε στον άνθρωπο και η πλευρά τού θείου, τής θεϊκής διάστασης, και αυτό συνέβη κυρίως ξεκινώντας από την θέση ότι ο άνθρωπος είναι δημιούργημα τού Θεού κατ' εικόνα και καθ' ομοίωση εκείνου. Η θέση αυτή, τού ανθρώπου ως δημιουργήματος κατ' εικόνα και καθ' ομοίωση τού Θεού και συνεπώς ως κατόχου μίας θεϊκής διάστασης, έρχεται να συνδράμει την απόρριψη τής άλλης πλευράς, της μη θεϊκής, της απάνθρωπης, έρχεται να την συγκαλύψει και να δημιουργήσει μία εικόνα όπου ο άνθρωπος είναι κατά βάσιν καλός και εκ φύσεως φορέας εκείνου του στοιχείου που τον καθιστά μέτοχο τού θείου, οπότε έτσι το Θεϊκό και το Ανθρώπινο συνενώνονται και ισχυροποιούνται πλάθοντας το Θεανθρώπινο, και αντιπαρατάσσονται στο Μη Ανθρώπινο, στο Απάνθρωπο.

Έχω να πω συνοπτικώς τούτο : αν υποθέσουμε ότι όντως υπάρχει στον άνθρωπο το θεϊκό στοιχείο, αυτό, πιστεύω, δεν είναι ίδιον γενικώς τής ανθρώπινης φύσης αλλά κάποιων ολιγάριθμων εξαιρέσεων και μόνο, και εδώ, το στοιχείο αυτό ταυτίζεται, για μένα, στην καλλιτεχνική πλευρά τού ανθρώπου, η οποία δεν απαντάται στο σύνολο των ανθρώπων αλλά σε ελάχιστους, και περιορίζεται στην περίπτωση των υψηλών καλλιτεχνικών επιτευγμάτων, τα οποία είναι και αυτά μετρημένα στα δάχτυλα.

Η θεϊκή πλευρά τού ανθρώπου, αν υπάρχει, δεν είναι, λοιπόν, άλλη από την καλλιτεχνική, εκείνην που δημιουργεί έργα τέχνης, η ποιητική πλευρά, και σ' αυτήν περιλαμβάνω και τα έργα τού στοχασμού, και πάντα εκείνα που αποτελούν κορυφώσεις τής ανθρώπινης διάνοιας. Έτσι, υπαρκτή μεν η θεϊκή πλευρά του ανθρώπου αλλά άκρως περιορισμένη, χωρίς αυτό να σημαίνει ότι εμφανίζεται και ανήκει αποκλειστικά σε επώνυμα πρόσωπα · μπορεί να ενυπάρχει και σε περιπτώσεις άγνωστες, αφανείς, που ίσως δεν δίνουν ποτέ, γιατί δεν έχουν την ευκαιρία να δώσουν, δείγματα αυτής τής πλευράς και έτσι χάνονται στην τρέχουσα ανωνυμία, αποδεικνύοντας όμως μ' αυτόν τον τρόπο και την κάθε άλλο παρά γενική και την

ούτως ή άλλως ενυπάρχουσα σε κάθε άνθρωπο ανεξαιρέτως πλευρά τού θεϊκού/καλλιτεχνικού δώρου.

Με την έννοια αυτή, είναι μόνο κατ' εξαίρεσιν γνώρισμα τού ανθρώπου το κατ' εικόνα και καθ' ομοίωση τού Θεού, κι εδώ να επιμείνουμε στην επισήμανση ότι, τού Θεού μη όντος αλλά πλασμένου ποικιλοτρόπως από τον άνθρωπο κατ' εικόνα και καθ' ομοίωση τού ανθρώπου, Θεός δεν μπορεί να είναι παρά μόνον η ίδια η Τέχνη στην πιο υψηλή και στοχαστική της διάσταση, ο Θεός δεν μπορεί να υπάρξει παρά μόνον ως Ποίηση. Με λίγα λόγια, ο άνθρωπος είναι ένα όν που εκπροσωπείται από ελάχιστους ως φορέας τού Θεού με την έννοια τής υψηλής καλλιτεχνικής δημιουργίας. Οι πολλοί είναι άμοιροι αυτού τού στοιχείου, και οι περισσότεροι απ' αυτούς είτε είναι εντελώς αδαείς τού εν λόγω στοιχείου είτε ευθαρσώς εχθρικοί, θεωρώντας το ένδειξη παρακμής, εκφυλισμού, διαστροφής ` αντιθέτως, όχι μόνον οι πολλοί αλλά άπαντες χωρίς καμία εξαίρεση είναι φορείς τού άλλου στοιχείου, τού απορριγμένου και καταδικασμένου, εκείνου που τού αποδίδεται ο χαρακτηρισμός του «απάνθρωπου» και που, ως εκ τούτου, όχι μόνο δεν αποτελεί εξαίρεση, όχι μόνο δεν είναι ίδιον μιάς μειοψηφίας, αλλά αποτελεί απεναντίας και την βασική, θεμελιώδη, αναφαίρετη, την εκ γενετής συνιστώσα τής ανθρώπινης φύσης, εκείνη την συνιστώσα η οποία δεν λείπει από κανένα ανθρώπινο όν και που, με την παραγνώρισή της, με την υποτίμησή της και εντέλει με την αγνόησή της, συμβάλλει στην ατελή κατανόηση του ανθρώπου.

Αυτές, λοιπόν, οι δύο διαστάσεις τής ανθρώπινης φύσης, εκείνη που θεωρήθηκε έμφυτη και γενικώς ισχύουσα συνιστώσα τού ανθρώπου, ενώ δεν είναι παρά κατ' εξαίρεσιν, δηλαδή η θεϊκή, και εκείνη που, ενώ είναι έμφυτη και γενικώς ισχύουσα αλλά απορρίφθηκε και καταδικάστηκε ανέκαθεν ως μη υπάρχουσα, δηλαδή η απάνθρωπη, θα πρέπει να αντιμετωπισθούν ως αυτό που πράγματι είναι, προκειμένου ο άνθρωπος να βρει την πλήρη και αληθινή εικόνα του, πέρα από οποιαδήποτε εξιδανίκευση και ωραιοποίησή του οι οποίες συγκαλύπτουν, από φόβο, από δειλία, από ντροπή, την αληθινή φύση του και τον κάνουν να εξακολουθεί να δρα σύμφωνα με το Απάνθρωπο, μια και δεν μπορεί με κανέναν τρόπο να το αποφύγει, αλλά και συγχρόνως να το αρνείται σαν να μην ανήκει αυτό στην ίδια του την φύση, αποβάλλοντάς το από αυτήν ως ξένο προς αυτήν, ως ανήκον σε άλλο είδος, ως μη ανήκον σ' αυτόν τον ίδιο, ενώ από την άλλη διεκδικεί ως δικό του και μάλιστα σε βαθμό απόλυτο, προφανή και αυτονόητο, το άλλο, το Θείο, το οποίο αποτελεί ένα ελάχιστο και κατ' εξαίρεσιν τμήμα τής σύστασής του και που εκφράζεται μόνον από εκείνους, τους ολίγιστους, οι οποίοι το διαθέτουν και το ενεργοποιούν, χωρίς το τμήμα αυτό να αποτελεί κλήρο και κτήμα τού συνόλου των ανθρώπων.

Το ζήτημα τώρα είναι ότι απέχουμε δραματικά πολύ από την αναγνώριση αυτής τής πραγματικότητας και ακόμη περισσότερο από την αποδοχή της, πράγμα που έχει τραγικές συνέπειες σε επίπεδο τής πανανθρώπινης ζωής και συμβίωσης, αλλά και, προπαντός, επιβίωσης.

Εδώ υπεισέρχονται οι δύο θεμελιώδεις παράγοντες, η Φύση και το Τραγικό, οι οποίοι, μαζί με το Ανθρώπινο, συναποτελούν το τρίπτυχο μιάς σύνθετης και φλέγουσας πραγματικότητας.

Το Τραγικό συνίσταται, κατά την γνώμη μου, στην απόρριψη από τον άνθρωπο της ίδιας του της πραγματικότητας όπως την περιέγραψα, διότι η απόρριψη αυτή έχει τα επακόλουθά της, τα οποία πλήττουν τόσο την ίδια την ανθρώπινη φύση όσο και την Φύση γύρω της. Το να κλείνουμε τα μάτια στο λεγόμενο απάνθρωπο και να μην θέλουμε να το αντιμετωπίσουμε και να το διαχειριστούμε προβαίνοντας στον εξοστρακισμό του από την ίδια την ανθρώπινη φύση στην οποία ανήκει, δεν μπορεί να μην έχει τραγικές συνέπειες διότι κάτι που ο άνθρωπος θεωρεί ότι του είναι ξένο ενώ είναι δικό του, στρέφεται εντέλει εναντίον του και ενεργεί ανεξέλεγκτα προκαλώντας όλα όσα ο άνθρωπος θα μπορούσε να τα διαχειριστεί εάν είχε την τόλμη να τα διαχειριστεί ως μία δική του πλευρά. Η απόρριψή της και η καταχώρισή της στην περιοχή τού απάνθρωπου δεν σημαίνει για την ίδια την λειτουργία της πλευράς αυτή τίποτε αφού αυτή λειτουργεί ούτως ή άλλως, είτε το θέλει ο άνθρωπος είτε όχι, εφόσον αυτή αποτελεί αναπόσπαστο συστατικό τής φύσης του.

Η αποδοχή τής πλευράς αυτής, εάν συμβεί κάποτε και όπως της αξίζει, δεν θα μειώσει, εννοείται, την αξία τού ανθρώπου, δεν θα περιορίσει την ανθρωπότητα του, δεν θα λιγοστέψει τον άνθρωπο ως άνθρωπο, απεναντίας θα τον αναδείξει σε όλη του την διάσταση και θα τον καταστήσει πληρέστερα κύριο τού εαυτού του και τής επίγειας μοίρας του. Η απόρριψη και η υποτίμηση είναι, αντιθέτως, εκείνες που μειώνουν τον άνθρωπο όταν αυτός καταδικάζει μία ολόκληρη πλευρά του, το ήμισυ τού εαυτού του, ως άξιο αποπομπής και περιφρόνησης, πράγμα που δεν σημαίνει παρά μία με τερατώδεις συνέπειες παραγνώριση η οποία δεν είναι με την σειρά της παρά συνέπεια δογματικών και εντέλει ιδιοτελών ερμηνειών τού ίδιου τού ανθρώπου, ερμηνειών των οποίων οι ολέθριες συνέπειες είναι πλέον συμπαντικές και δεν αφήνουν καμία αμφιβολία ότι θα εξακολουθήσουν να συνεπάγονται τις ίδιες και γνωστές μέχρι σήμερα αλλά και μεγαλύτερες και ακόμη άγνωστων εκτάσεων καταστροφές για ολόκληρο το ανθρώπινο γένος.

Αυτός είναι, κατά την γνώμη μου, ο διατεταγμένος από την ίδια την ανθρώπινη πραγματικότητα Καταστατικός Χάρτης τού ανθρώπου.

Σήμερα, αυτό το έγχρονο και άχρονο τώρα, έρχεται μαζί με τις συνεχείς επίκαιρες και ανεπίκαιρες επιβεβαιώσεις του. Έρχεται με την πρωταρχική διαβεβαίωση ότι ο άνθρωπος δεν είναι μόνος, ότι ο άνθρωπος είναι με τον εαυτό του, πράγμα που τον καθιστά έρμαιο και τής Φύσης και τού Τραγικού, κι αυτά τα δύο είναι πλέον απaráβατοι όροι και με την σειρά τους θέτουν όρους, η παράβλεψη των οποίων επισφραγίζει τόσο τις δυνάμεις τής Φύσης όσο και εκείνες τού Τραγικού.

Η αθέτηση αυτών των όρων λαμβάνει χώρα μέσα στο ίδιο το Ανθρώπινο, και οι συνέπειές της διαδραματίζονται κι αυτές εκεί μέσα. Υπό το καθεστώς αυτών των συνεπειών, ο Ανθρωπισμός καλείται να αναθεωρήσει όλες τις δικές του συντεταγμένες και να επαναπροσδιορίσει το περιεχόμενό του, αναγνωρίζοντας ότι ως αυτό που ήταν μέχρι σήμερα, το μόνο που κατόρθωσε ήταν μία ατευξία, δηλαδή μία πλήρης αποτυχία στην επίτευξη του στόχου που δεν ήταν άλλος από την ανάδειξη του ανθρώπου ως υπέρτατου υποκειμένου/αντικειμένου. Ο στόχος αυτός αποδείχθηκε άστοχος, άρα ο Ανθρωπισμός διέπραξε μία αμαρτία, που εδώ δεν έχει την έννοια που της αποδίδει ένας εχθρός του Ανθρωπισμού, ο Χριστιανισμός και ιδιαίτερα η Ησυχαστική του παράδοση, δηλαδή την αθέτηση της εν Χριστώ ζωής, αλλά την

έννοια, με απόλυτα και μόνο ανθρώπινους όρους, μιάς συλλογικής καταστροφής, μιάς συνολικής κατάπτωσης όπου έχει διαλυθεί και αποσυντεθεί η ανθρώπινη φύση. Κι αυτό είναι το συλλογικό δράμα της ανθρωπότητας : θύμα μιάς αστοχίας και μιάς αποτυχίας, οδηγήθηκε στο να ζει με τον μισό εαυτό της, εθελουφλώντας απέναντι στον άλλο μισό ο οποίος την εκδικείται γι' αυτήν την αγνόηση και αδικία που του έχει γίνει προγραμματικά και συστηματικά, μ' έναν τρόπο που δεν απέχει καθόλου από εκείνον της αυτοχειρίας. Η αγνοια αυτή, που εντούτοις ανέκαθεν εθεωρείτο ως η βασική αιτία του κακού, και που δεν ανήκει παρά μόνο στην περιοχή της ανθρώπινης ύπαρξης, στην ίδια, όπως έχει λεχθεί, την καρδιά του ανθρώπου, έχει ολοκληρώσει το έργο της οδηγώντας αυτήν την καρδιά στην απόλυτη πάρωση. Κυριάρχησε το Παρά Φύσιν.

Κανείς δεν ερωτάται για το αν πρέπει ή όχι να τηρηθούν οι όροι που θέτουν η Φύση και το Τραγικό. Το ίδιο το Ανθρώπινο θέτει στον άνθρωπο τις σημερινές – αν και ανέκαθεν δεδηλωμένες – απαιτήσεις του. Ειδάλλως, το ίδιο το Ανθρώπινο θα καταργήσει τον άνθρωπο ως ανάξιο να σταθεί στο ύψος τού Ανθρώπινου.

Άρχισα αυτό το κείμενο αναφέροντας, χωρίς να το σχολιάσω, ένα επίκαιρο γεγονός, την καταστροφή στην Φουκουσίμα της Ιαπωνίας. Το κλείνω με μία άλλη (επίσης ασχολίαστη) αναφορά σ' ένα ακόμη πιο επίκαιρο γεγονός : στην ενέργεια τού Νορβηγού Αντερς Μπέρινγκ Μπρέιβικ ο οποίος λίγες μέρες πριν, στις 22 Ιουλίου 2011, προκάλεσε έκρηξη με μεγάλες καταστροφές και θύματα στο κέντρο τού Όσλο, και εν συνεχεία ολοκλήρωσε το σχέδιό του πυροβολώντας νεαρούς και εφήβους σε κατασκήνωση στο νησί Οτόγια, με συνολικό αριθμό θυμάτων 76 νεκρούς. Το μικρότερο θύμα ήταν 14 ετών.

Το Απρόσβατο προσμένει την πρόσβασή του.

29-30 Ιουλίου 2011

